

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 12 czerwca 2020 r.

Pozycja 174

POSTANOWIENIE

z dnia 21 maja 2019 r.

Sygn. akt Ts 51/18

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Małgorzata Pyziak-Szafnicka,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.J. w sprawie zgodności:

- 1) art. 394 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 155) w zakresie, w jakim nie przewiduje możliwości zaskarżenia do sądu drugiej instancji postanowienia w przedmiocie skargi na czynności komornika;
- 2) art. 767^{3a} tej ustawy w zakresie zwrotu „jako sąd drugiej instancji” z art. 10 ust. 2, art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2, art. 176 ust. 1 w związku z art. 2, art. 176 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2, w związku z art. 176 ust. 1, w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej z 25 marca 2018 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący) wystąpił z żądaniem określonym w komparycji niniejszego postanowienia.

Skargę konstytucyjną wniesiono w związku z następującą sprawą.

Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym w T. I Wydział Cywilny, postanowieniem z 10 października 2017 r. (sygn. akt [...]; dalej: orzeczenie referendarza) odrzucił skargę skarżącego (dłużnika) na czynność komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w K.

Na orzeczenie referendarza skarżący wniósł skargę do Sądu Rejonowego w T. I Wydział Cywilny (dalej: Sąd Rejonowy), który postanowieniem z 10 stycznia 2018 r. (sygn. akt [...]; dalej: postanowienie z 10 stycznia 2018 r.), zmienił zaskarżone orzeczenie m.in. w ten sposób, że doprecyzował zakres w jakim skarga na czynność komornika została odrzucona.

Następnie Sąd Rejonowy, postanowieniem z 13 lutego 2018 r. (sygn. akt [...]; dalej: ostateczne rozstrzygnięcie), uzupełnił postanowienie z 10 stycznia 2018 r., oddalając wniosek

skarżącego (dłużnika) o zasądzenie kosztów postępowania oraz odrzucając zażalenie na postanowienie z 10 stycznia 2018 r.

W ocenie skarżącego, zakwestionowane przepisy naruszyły jego konstytucyjne wolności lub prawa, ponieważ art. 394 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 155; obecnie: Dz. U. z 2018 r., poz. 1360, ze zm.; dalej: k.p.c.) nie przewiduje możliwości zaskarżenia do sądu drugiej instancji postanowienia w przedmiocie skargi na czynności komornika, natomiast art. 767^{3a} k.p.c. powierza funkcję odwoławczą temu samemu sądowi, który orzekał w sprawie po raz pierwszy.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Na podstawie art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK), skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub gdy jest oczywiście bezzasadna. Mając na względzie art. 67 ust. 1 u.o.t.p. TK, Trybunał orzekając, zarówno w rozpoznaniu wstępnym jak i merytorycznym, związany jest – co do zasady – zakresem zaskarżenia wskazanym w skardze konstytucyjnej.

2. Pierwszym kwestionowanym przepisem jest art. 394 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 155; obecnie: Dz. U. z 2018 r., poz. 1360, ze zm.; dalej: k.p.c.), zgodnie z którym zażalenie do sądu drugiej instancji przysługuje na postanowienia sądu pierwszej instancji kończące postępowanie w sprawie, a ponadto na postanowienia sądu pierwszej instancji i zarządzenia przewodniczącego, których przedmiotem są określone w kolejnych punktach tego przepisu czynności.

Skarżący zarzuca, że przepis ten „nie przewiduje możliwości zaskarżenia do sądu drugiej instancji postanowienia w przedmiocie skargi na czynności komornika”.

2.1. Zgodnie z art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK skarga konstytucyjna powinna zawierać określenie kwestionowanego przepisu prawa na podstawie którego ostatecznie orzeczono o wolnościach lub prawach albo obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji.

Istota zarzutu sprowadza się jednak do zakwestionowania normy prawnej, której – jak twierdzi skarżący – zaskarżony art. 394 § 1 k.p.c. nie zawiera. Zdaniem Trybunału kwestionowany przepis nie mógł zatem stanowić podstawy wydania ostatecznego orzeczenia (ani w znaczeniu pozytywnym – gdy kwestionowana treść normatywna mogłaby wynikać z brzmienia przepisu; ani negatywnym – gdyby wynikała ona z wnioskovania *a contrario*).

2.2. Należy przypomnieć, że Trybunał Konstytucyjny co prawda odróżnia w swoim orzecznictwie zaniechanie prawodawcze (tzw. lukę normatywną) – które nie może być przedmiotem oceny Trybunału – od prawodawczego pominięcia, które jedynie wyjątkowo może stać się przedmiotem takiej oceny (zob. wyrok z 30 września 2014 r., sygn. SK 22/13, OTK ZU nr 8/A/2014, poz. 96). Jednak badana skarga nie zawiera żadnych argumentów przemawiających za tym, że przedmiotem zarzutu niekonstytucyjności jest pominięcie prawodawcze. Wobec tego, że zarzut ten rozpoznawany może być przez Trybunał jedynie wyjątkowo, a także mając na uwadze zasadę skargowości wynikającą z art. 67 ust. 1 u.o.t.p. TK, Trybunał nie ma podstaw do rozpoznania takiego zarzutu.

2.3. Z tych względów w zakresie, w jakim skarżący kwestionuje konstytucyjność art. 394 § 1 k.p.c., badana skarga nie spełnia wymogu określonego w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK.

3. Drugim kwestionowanym przepisem jest art. 767^{3a} k.p.c., zgodnie z którym „skarga na postanowienie referendarza sądowego przysługuje w przypadkach, w których na postanowienie sądu przysługuje zażalenie. Wniesienie skargi nie powoduje utraty mocy przez zaskarżone postanowienie referendarza sądowego. Sąd rozpoznaje skargę w składzie jednego sędziego, jako sąd drugiej instancji, stosując odpowiednio przepisy o zażaleniu. Rozpoznając skargę, sąd wydaje postanowienie, w którym zaskarżone postanowienie referendarza sądowego utrzymuje w mocy albo je zmienia”.

3.1. Skarżący zarzucił art. 767^{3a} k.p.c., że powierza on funkcję odwoławczą temu samemu sądowi, który orzekał w sprawie po raz pierwszy.

3.2. W sprawie objętej badaną skargą funkcja odwoławcza – wbrew twierdzeniom skarżącego – nie została powierzona temu samemu sądowi, który wydał zaskarżony akt prawny. Pierwsze postanowienie wydał bowiem referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym. Natomiast po wniesieniu skargi na to orzeczenie, kolejne postanowienia wydawał Sąd Rejonowy – w składzie jednego sędziego – działający jako sąd drugiej instancji.

W orzecznictwie Trybunału podkreśla się, że referendarz sądowy wydaje orzeczenia lub zarządzenia w sądzie (jako jednostce organizacyjnej), jednak nie jako sąd (zob. postanowienie z 16 listopada 2017 r., sygn. Ts 152/16 OTK ZU B/2018, poz. 24 i przytaczane tam orzecznictwo). Referendarz „nie jest sądem”, lecz urzędnikiem sądowym upoważnionym do wykonywania oznaczonych czynności w postępowaniu sądowym, którego rozstrzygnięcia powinny podlegać kontroli sądowej (zob. postanowienie z 18 kwietnia 2018 r., sygn. SK 15/16, OTK ZU nr A/2018, poz. 18). Jak się wyjaśnia w orzecznictwie, postępowanie sądowe stanowi „kontynuację” postępowania toczącego się przed urzędnikiem sądowym, jakim jest referendarz. W tym sensie sąd rozpoznaje sprawę merytorycznie i rozstrzyga o prawach, które wcześniej stały się przedmiotem rozstrzygnięcia konkretnego urzędnika (zob. wyrok z 12 maja 2011 r., sygn. P 38/08, OTK ZU nr 4/A/2011, poz. 33). Taki stan rzeczy miał miejsce w sprawie objętej badaną skargą, ponieważ postanowienie referendarza zostało poddane kontroli sądu.

Skarżący nie przedstawił żadnej argumentacji, która podważałaby zasadność powyższych poglądów lub nakazywałaby – w ramach rozpoznawanej skargi – od nich odstąpić z uwagi na nowe, nierozpoznawane wcześniej argumenty.

3.3. Należy także wyjaśnić, że wniesiona przez skarżącego skarga na czynność komornika została przez referendarza sądowego odrzucona, a nie oddalona. Referendarz stwierdził, że skarżący wniósł skargę na czynność komornika, która nie miała miejsca, a nawet gdyby przyjąć, że skarga ta dotyczyła innych czynności egzekucyjnych, to wniesiona została po terminie. Referendarz uznał więc, że skarga podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna. Wbrew twierdzeniom skarżącego, referendarz nie oceniał zatem argumentów określonych w skardze, lecz stwierdził, że – z przyczyn formalnych – podlega ona odrzuceniu. Z oceną taką zgodził się Sąd Rejonowy, oddalając zażalenie na postanowienie referendarza.

3.4. Zgodnie z art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK, skarga konstytucyjna powinna zawierać określenie sposobu naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw skarżącego w sprawie zakończonej wydaniem ostatecznego rozstrzygnięcia, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji.

tucji i art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK. Ponieważ kwestionowana w skardze norma została zastosowana w sprawie w inny sposób niż to wskazał skarżący, to przesłanka określona w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK nie może zostać uznana za spełnioną (zob. postanowienie TK z 22 maja 2018 r., sygn. Ts 27/17, OTK ZU B/2018, poz. 119). Mając bowiem na uwadze charakter skargi konstytucyjnej wynikający z art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz zasadę skargowości w postępowaniu przed Trybunałem (art. 67 ust. 1 u.o.t.p. TK), powinnością skarżącego jest wykazanie relewantnego związku pomiędzy kwestionowaną normą, naruszonym podmiotowym prawem konstytucyjnym skarżącego oraz sposobem, w jaki norma ta naruszyła to prawo. Gdy związek ten nie wynika z treści badanej skargi oraz ostatecznego orzeczenia wydanego w sprawie, brak jest podstaw do nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu (zob. postanowienie z 16 lipca 2018 r., sygn. Ts 212/17, OTK ZU B/2018, poz. 169).

3.5. Z tych względów, w zakresie w jakim skarżący kwestionuje konstytucyjność art. 767^{3a} k.p.c., badana skarga nie spełnia wymogu określonego w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK.

4. W tym stanie rzeczy, na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK, Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu uznając, iż nie spełnia wymagań określonych w art. 53 ust. 1 pkt 1-2 u.o.t.p. TK.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.